

DOKTORI (PhD) ÉRTEKEZÉS TÉZISEI

KAPOSVÁRI EGYETEM
GAZDASÁGTUDOMÁNYI KAR
Pénzügy és Közgazdaságtan Tanszék

Doktori Iskola vezetője:
DR. KEREKES SÁNDOR
egyetemi tanár

Témavezető:
DR. PARÁDI-DOLGOS ANETT
egyetemi docens

Társ-témavezető:
DR. KÖVÉR GYÖRGY
egyetemi docens

A FELSZÁMOLÁSI ELJÁRÁS ALÁ KERÜLT
HAZAI KISVÁLLALKOZÁSOK
HELYZETÉNEK ELEMZÉSE

Készítette:
KOROSECZNÉ PAVLIN RITA

KAPOSVÁR
2016

Tartalomjegyzék

1. Kutatás előzményei, célkitűzés	2
1.1. Kutatás előzményei.....	3
2. Anyag és módszer	6
2.1. Elemzéshez felhasznált adatok köre	6
2.1. Alkalmazott módszerek	7
3. Eredmények és értékelésük	8
3.1. Kisvállalati méret felosztása.....	8
3.2. A felszámolt kisvállalkozások eszközállománya	9
3.3. Tartós fizetéképtelenség és a felszámolás bekövetkezése	9
3.4. A vezetői felelősség.....	10
3.5. A felszámolt vállalkozások vagyonértékesítésének vizsgálata	11
3.5.1. Vagyontípus szerinti vizsgálat	12
3.5.2. Ingatlan területi elhelyezkedése szerinti vizsgálat	12
3.5.3. Vagyontárgy becsértéke szerinti megoszlás.....	12
4. Következtetések	13
5. Új tudományos eredmények	17
6. Disszertáció témaköréből megjelent publikációk	20

1. KUTATÁS ELŐZMÉNYEI, CÉLKITŰZÉS

A fizetésektelen, be nem hajtható kötelezettségállománnyal rendelkező vállalkozások jelentős károkat okozhatnak az üzleti partnereik működésében és a központi költségvetés bevételeiben egyaránt. Ezért a gazdasági életben jelentős szerepet tölt be vállalati csőd szabályozása, melynek elemzése különösen a gazdasági válságok időszakában kerül előtérbe. Magyarországon az elmúlt évek adatait vizsgálva látható, hogy a vállalati felszámolási eljárások száma 2012. évig növekvő tendenciát követett, mely egyrészt a válság miatt bajba jutott cégek fizetésektelenségének, másrészt pedig a Nemzeti Adó- és Vámhivatal és a Cégbíróság szigorúbb ellenőrzéseinek eredménye. A kisebb vállalatméretben erőteljesebben jelennek meg a pénzügyi nehézségek költségei a piaci tökéletlenségek következtében, mint nagyoknál. A kisvállalati szektorban ugyanis korlátozottabbak és drágábbak a forrásokhoz jutás lehetőségei, ezért esetükben az eladósodás is jelentősebb finanszírozási kockázatokat hordoz magában. Disszertációmban igyekszem elkerülni annak veszélyét, hogy a szélsőséges vállalatméretek befolyásolják elemzésemet, ezért a nagyvállalatok adatait figyelmen kívül hagyom. Továbbá kiszűröm azon vállalkozásokat az elemzés köréből, melyek a túl kis méretük miatt kiemelten nagy finanszírozási kockázattal rendelkeznek.

A kisvállalkozások pénzügyi adataiban bekövetkező tendenciák vizsgálata, segítséget nyújthat a gazdasági szereplők számára annak megítélésében, hogy fennáll-e felszámolási eljárás veszélye. Ezért kutatásom célja, hogy feltérképezem azokat a pénzügyi mutatókat, melyek a nyilvános beszámolókból elérhetőek és képesek elkülöníteni a felszámolt vállalkozásokat a normál működésűektől. Ezt követően az eszközállomány

változásában bekövetkező tendenciák alapján meghatározok olyan pénzügyi mutatókon alapuló összefüggést, melynek segítségével a Csődtörvény szerinti vezetői felelősségre vonás jogalapja feltételezhető. Majd a felszámolt vállalkozások vagyoneértékesítésével kapcsolatos empirikus kutatása során feltárom az eszközállomány keresleti oldalában rejlő esetleges eltéréseket az egyes vagyontárgyak tulajdonsága alapján.

1.1. Kutatás előzményei

A felszámolási eljárás kezdetekor a felszámoló sok esetben szembesül az adós vállalkozás eszközhiányos állapotával, mely alapjaiban befolyásolja a hitelezői igények kielégíthetőségét. Ezért a gazdasági környezet számára kiemelten fontos a felszámolási eljárást megelőzően a vállalati eszközállományban bekövetkező tendenciák feltárása.

1. Hipotézis: A felszámolt kisvállalkozásoknál az eszközállomány csökkenése a felszámolást megelőzően több éven át megfigyelhető.

Első lépésként az általam három méretkategóriába sorolt felszámolt kisvállalkozások adatai alapján vizsgálom meg, hogy a működés utolsó három évében mekkora arányban figyelhető meg az eszközállomány csökkenése. Felvetésem szerint annak oka, hogy nem minden inszolvens vállalkozás kerül felszámolási eljárási alá az eltérő gazdálkodásnak tulajdonítható. Ezért kizárólag az inszolvens vállalkozásokra vonatkozó vizsgálatomat három kérdéskörre alapozom:

- eltérő tárgyszerű gazdálkodást követnek-e,
- alacsonyabb rövid lejáratú kötelezettség állománnyal rendelkeznek-e,
- eredményesebben gazdálkodnak-e,

a normál működésű kisvállalkozások, mint a felszámolási eljárás került társaik. Ennek lapján a 2. hipotézisemet három részre bontom.

2. Hipotézis: Az inszolvens normál működésű és az inszolvens felszámolt vállalatok pénzügyi mutatói eltérő gazdálkodásra utalnak.

A felszámolt inszolvens kisvállalkozások az eljárást megelőző három évben:

2.a: alacsonyabb likviditási gyorsrátaival,

2.b: alacsonyabb arányú a rövid lejáratú kötelezettség állománnyal,

2.c: nagyobb tárgyi eszköz állomány csökkenéssel,

2.d: alacsonyabb arányú üzemi szintű eredmény változással,

2.e: nagyobb arányú pénzügyi kitettséggel,

rendelkeznek, mint a normál működésű inszolvens kisvállalkozások. Az egyes méretkategóriákon belül megvizsgálom, hogy tapasztalható-e eltérés a felszámolási eljárás alá került és normál működésű vállalkozások üzemi szintű eredményességében.

Kutatásom következő részében a jogi szabályozásban megfogalmazott vezetői felelősség objektívebb megállapítása érdekében megvizsgálom, hogy mely pénzügyi mutatók illetve azok együttes alakulása alkalmas a vállalkozás korábbi vezetőjének felelősségre vonásának lehetséges jogalapjaként.

3. Hipotézis: A felszámolt vállalkozások által közzétett beszámoló adatai alapján kifejezhető a vezetői felelősségre vonás jogalapja.

A Csődtörvény 2012. március 1-től hatályos 33/A.§ (1) bekezdése szerint, a vállalkozások korábbi vezetői felelősségre vonhatók abban az esetben, ha a „fizetéképtelenséggel fenyegető helyzet bekövetkeztét követően ügyvezetési feladataikat nem a hitelezők érdekeinek figyelembevételével

látták el” (1991. évi XLIX. törvény). A törvény szövege alapján tehát két tényállás bizonyítása szükséges a vezetői felelősségre vonás jogalapjának meghatározása során. Az egyik a fenyegető fizetéseképtelenség időpontjának, a másik pedig a hitelezői érdekek sérülésének kifejezése.

A hitelezői érdekek érvényesülésén túl szükséges annak vizsgálata is, hogy a hitelezői igények kielégítésére szánt vagyon mennyire piacképes, tehát milyen értékesítési tapasztalatokkal szembesülhetünk napjainkban a felszámolási vagyon területén. Feltételezésem szerint a felszámolt vállalkozások vagyonának értékesítési tapasztalatai által feltárhatóak olyan eltérések, melyek azt bizonyítják, hogy az értébecslés során meghatározott eszközérték jelentősen eltér bizonyos vagyonsoportoknál, míg másoknál kevésbé.

4. Hipotézis: Az egyes vagyontípusok értékaránya (likvidációs érték és valós érték hányadosa) eltér egymástól.

Az értékesítési jegyzőkönyvekben meghatározott becsértéket, mint likvidációs értéket és az értékesítési árat, mint valós értéket viszonyítom egymáshoz. A vizsgálat tárgyát képző vagyontárgyak tulajdonságai alapján a 4. hipotézisemet 3 részre bontom.

4.a: Az ingatlanok, az árukészlet és a gépjármű vagyontárgyak értékaránya eltér egymástól.

4.b: A fővárosi ingatlanok értékaránya magasabb, mint a vidékieké.

4.c: Az 500 ezer forint becsérték alatti vagyontárgyak értékaránya magasabb, mint az 500 ezer forint felettieké.

2. ANYAG ÉS MÓDSZER

Elemzésem első részéhez kapcsolódó adatait a Kaposvári Egyetem Gazdaságtudományi Kar tulajdonában álló adatbázis adta, melyet egy külső gazdasági, tanácsadó vállalkozás állított. Az egyedi adatbázis a magyarországi vállalkozások által közzétett éves beszámolók egyedi adatait, valamint a vállalkozáshoz kapcsolódó cégkivonat adatokat 2013. évig bezárólag tartalmazza. Az elemzéshez használt alapadatok MySQL adatbázis kezelőben tárolva, lekérdezésekkel kerültek exportálásra Microsoft Excel 2010 programba, majd annak bővítményeként beépülő XLSTAT 2013 és a R statisztikai szoftver segítségével végeztem vizsgálataimat.

2.1. Elemzéshez felhasznált adatok köre

Az adatbázis egy-egy sora az egyes vállalkozásokra vonatkozóan az éves beszámolóból származó mérleg- és eredménykimutatás sorok értékeit tartalmazza. Minden vállalkozás egyedi kóddal rendelkezik (cégID), mely alapján kapcsolatban áll további adattáblákkal, ilyen adattáblák között található meg a vállalkozásra jellemző háttérváltozók, tehát a vállalkozás székhelyére, telephelyére, tevékenységi köreire, vállalkozási formájára valamint a működési jellemzőre (felszámolás, végelszámolás) vonatkozó adatok.

A felszámolási eljárás alá került gazdálkodó szervezetek esetében a vállalkozás tulajdonában álló vagyontárgyak értékesítését a felszámolónak az eljárás kezdetét követő 100 napon belül meg kell kezdenie. Ez értékesítés kizárólag az erre a célra központilag kialakított Elektronikus Értékesítési Rendszeren keresztül történhet meg. Ezen nyilvános adatokat 2015. július 31. zárónappal Excel táblázatkezelő programba kigyűjtve elemeztem,

melynek alapján 331 darab pályázati valamint árverési értékesítési adatot magában foglaló adatbázist alakítottam ki.

2.1. Alkalmazott módszerek

Elemzésem során elsőként klaszteranalízis segítségével képeztem homogén csoportokat a kisvállalati méret szűkítése céljából. Ezt követően megoszlási és láncviszonszámokkal jellemeztem az egyes vagyonelemek változását a felszámolási eljárás alá került kisvállalkozásoknál a vizsgált években.

A felszámolt vállalkozások eszközállományában rejlő tendenciák felismeréséhez kizárólag a felszámolási eljárás alá került kisvállalkozások adatait vizsgálom. Ezt követően kizárólag az inszolvens¹ kisvállalkozások adatai alapján statisztikai módszerekkel keresem a felszámolt és a normál működésű vállalkozások közötti eltéréseket. Ugyancsak az inszolvens kisvállalatok körében vizsgálom a feltételezhetően hitelezői érdekeket sértő magatartás jelentőségét. Végül elemzésemet a felszámolt vállalkozások értékesítési piacának jellemzésével zárom.

---

¹ kritérium: saját tőke értéke negatív 2010., 2011. és 2012. évi mérlegben

3. EREDMÉNYEK ÉS ÉRTÉKELÉSÜK

3.1. Kisvállalati méret felosztása

A K-közép klaszterezés módszerével, a vállalatok négy lényeges tulajdonosága alapján tudtam a csoportokat kialakítani:

- mérlegfőösszeg megmutatja a vállalat teljes eszköz – illetve forrás – állományát,
- a nettó árbevételből jól látszik a vállalat értékesítési volumene,
- a saját tőke értékéből a tőkeerőségre következtethetünk,
- míg az átlagos adózás utáni eredmény megmutatja, hogy a vállalkozás 3 év átlagában mekkora éves eredményt ért el.

A további adatok vizsgálata már nem pontosítaná a méret szerinti besorolást, ugyanis az éves beszámoló további adatai szoros kapcsolatban állnak az általam használt négy pénzügyi adattal.

A K-közép klaszterezés során tehát a négy pénzügyi adatnak (mérlegfőösszeg, nettó árbevétel, saját tőke, adózott eredmény) az átlagos értéke alapján három csoportba sorolta a módszer a vállalkozásokat.

1. táblázat: Kisvállalati méretkategóriák besorolása

Kategória jele	Nettó árbevétel értéke	Mérlegfőösszeg értéke
„XXS”	30 millió forint alatt	25 millió forint alatt
„XS”	30 és 500 millió forint között	25 és 500 millió forint között
„S”	500 és 1 500 millió forint között	500 és 1 500 millió forint között

Forrás: saját készítés

Az egyes méretkategóriáknál a feltételek között „és” kapcsolatot határoztam meg, tehát akkor számít egy vállalkozás „S” kategóriásnak, amennyiben mind a nettó árbevétel, mind pedig a mérlegfőösszeg adata eléri vagy meghaladja az 500 millió forintos határértéket. A későbbiekben a

vizsgálódó adatszeleteket ezen határértékek alapján, a három kialakított méretkategóriába soroltam.

3.2. A felszámolt kisvállalkozások eszközállománya

Elemzésem során azon felszámolt kisvállalkozások adatait használtam fel, melyek rendelkeznek legalább **3 teljes év közzétett beszámolójával**, majd ezt követően a **tevékenységzáró beszámolójával** kapcsolatos közzétételi kötelezettségének is eleget tettek, e feltételeknek a rendelkezésemre álló adatbázisban 2.627 darab vállalkozás felelt meg.

Elemzésemnek ebben a szakaszában megállapítottam, hogy a felszámolt kisvállalkozások esetében:

- amortizációval korrigált teljes eszközállomány csökkenése a legnagyobb arányban a működés utolsó két évében figyelhető meg és a nagyobb vállalatméretnél mindhárom vizsgált évben szignifikánsan magasabb arányt képvisel ($p=0.04513$; $p<2.2e^{-16}$; $p<2.2e^{-16}$),
- mindemellett a felszámolást megelőző két évben mindhárom kisvállalati méretben megjelenik ($p=0,5165$; $p=0,621$) a feltételezhető hitelezői érdekeket sértő magatartás.

3.3. Tartós fizetésektelenség és a felszámolás bekövetkezése

Kutatásom következő részében arra kerestem a választ, hogy tapasztalható-e statisztikailag eltérő gazdálkodás azon kisvállalkozások esetében, melyek mindegyike inszolvens és mindemellett

- felszámolási eljárás alá is kerültek,
- azokhoz viszonyítva, amelyek normál működésűek².

---

² nem kerültek felszámolási eljárás alá

Az "XXS" méretkategóriában – az alacsony pénzügyi határértékei miatt – feltételezhető, hogy jelentős a kényszervállalkozóként vagy adóoptimalizációs céllal tevékenykedők súlya, ezért a következőkben kizárom az elemzett adatok köréből ezt a kisvállalati kört.

A tartósan negatív saját tőkével működő normál és felszámolt vállalkozások pénzügyi adatainak összehasonlítása alapján nem tapasztalható eltérés:

- tárgyi eszköz gazdálkodásukban,
- rövid lejáratú kötelezettségük arányában,
- üzemi szintű eredményességükben.

Ennek oka, hogy a felszámolás egy jogi kategória, melynek következtében az előrejelzési modellek működése is korlátokba ütközhet. Ezen álláspontot támasztja alá a 2013. évi bírósági statisztika is. 2013. évben országosan 22.148 felszámolási eljárás iránti kérelmet fogadott be a Törvényszék, melynek csupán harmadát kezdeményezte pénzügyi intézmény illetve szállító, a fennmaradó kétharmadot valamely állami szereplő illetve az adós önmaga – vagy vagyonfelügyelője, csődbiztosa – kérelmezte.

3.4. A vezetői felelősség

A törvényi megfogalmazás szerint ugyanis, kártérítési per, ennek minden következményével – angolszász minta alapján – a felszámolás kezdő időpontja előtti három évben vezetői tisztséget betöltő személyekkel szemben akkor áll fenn, ha

- a fenyegető fizetéseképtelenség bekövetkeztét követően
- nem a hitelezői érdekek elsődlegessége alapján jártak el,
- ezáltal a gazdálkodó szervezet vagyona csökkent, vagy
- a hitelezői követelések teljes kielégítését megghiúsították, vagy

- környezeti terhek rendezését elmulasztották.

A vezetői felelősség jogalapjának meghatározásához továbbra is az "XS" és "S" kategória vállalkozásait vizsgálom, melyek tartósan – 3 év viszonylatában – negatív saját tőkével működtek, így a fenyegető fizetésképtelenség helyzet minden általam vizsgált vállalkozás esetében fennállt. Annak érdekében, hogy a hitelezői érdekek szem előtt tartását vizsgálni tudjam, a vállalkozás tárgyi eszközállományában, illetve a kötelezettségeiben bekövetkezett tendenciát elemzem.

Az "XS" és "S" méretű inszolvens felszámolt kisvállalkozások 35,443 százalékánál feltételezhető, hogy a felszámolást megelőző három év bármelyikében nem a hitelezői igények elsődlegessége alapján jártak el.

3.5. A felszámolt vállalkozások vagyoneértékesítésének vizsgálata

Vizsgálatom során összevettem, hogy a felszámoló által meghatározott irányár (értékbecsléssel megállapított érték, valós érték) és a tényleges adásvétel során meghatározott ár (likvidációs érték) aránya miként alakult az egyes vagyoncsoportok esetében. Ennek az arálynak a kifejezésére az alábbi formulát alkalmaztam:

1. egyenlet

$$\text{Értékarány} = \frac{\text{Likvidációs érték}}{\text{Valós érték}} \times 100$$

3.5.1. Vagyontípus szerinti vizsgálat

Az alap statisztikai adatok azt mutatták, hogy a gépjárművek értékarányának átlaga (0,882) szignifikánsan magasabb az árukészlet és az ingatlan átlagától (árukészlet: 0,619; ingatlan: 0,729). Így elmondható, hogy a gépjárművek likvidációs értéke közelebb esik a valós értékhez, mint az ingatlanoké vagy pedig az árukészleté.

3.5.2. Ingatlan területi elhelyezkedése szerinti vizsgálat

A 183 darab ingatlanértékesítési adatot két részre osztottam az alapján, hogy Budapest vagy más település (vidék) az ingatlan fekvése. Az értékarány a fővárosi ingatlanok esetén magasabb (Budapest: 0,842; vidék: 0,702), tehát a fővárosi ingatlanok likvidációs értéke közelebb esik a valós értékhez.

3.5.3. Vagyontárgy becsértéke szerinti megoszlás

A becsértékre (valós érték) vonatkozóan két részre osztottam a 331 értékesítési adatot és azt vizsgáltam, hogy közelebb esik-e valós és likvidációs érték egymáshoz az 500 ezer forint alatti vagyontárgyaknál, mint az 500 ezer forint felettiéknél.

Az 500 ezer forint alatti becsértékkal rendelkező vagyontárgyak likvidációs értéke közelebb esik a valós értékhez (500 ezer forint alatt: 0,957; 500 ezer forint felett: 0,688), mint a relatíve drágább vagyontárgyaké.

4. KÖVETKEZTETÉSEK

A magyarországi felszámolt kisvállalkozások vizsgálatai alapján az alábbi következtetések vonom le:

- Az „S” méretkategóriában nagyobb arányban jelenik meg az eszközállományban csökkenő tendencia. A kisvállalati szektoron belül a 25 millió forint mérlegfőösszeg és 30 millió forint nettó árbevétel alatti vállalkozások esetén megfigyelhető, hogy a működés utolsó évében a vagyonsökkenés több mint 25 százalékának háttérében feltételezhető a hitelezői érdekeket sértő magatartás.
- Az 25 és 1 500 millió forint közti mérlegfőösszeggel és 30 és 1 500 nettó árbevétellel rendelkező tartósan negatív saját tőkével működő kisvállalatok gazdálkodásában a pénzügyi mutatóik alapján nincs különbség. Ennek háttérében véleményem szerint a hitelező jogállása szerinti eltérések állhatnak.
- Az inszolvens kisvállalkozások eszköz és kötelezettség állományában egyidejűleg bekövetkező változással kifejeztem a Cstv. szerinti vezetői felelősségre vonás jogalapjának lehetőségét. A mintában szereplő „XS” és „S” méretbe sorolt felszámolt kisvállalkozások 35,44 százalékánál feltételezhető a kártérítési per jogalapja a vezető tisztségviselővel szemben.
- A felszámolási vagyoneértékesítéssel kapcsolatos adatok szerint a gépjárművek értékaránya szignifikánsan magasabb, így közelebb esik a 100 százalékhoz, mint az árukészleté vagy az ingatlanoké. A fővárosi ingatlanok értékaránya szignifikánsan magasabb a vidékiekhez képest. Végezetül a relatíve olcsóbb – 500 ezer forint alatti vagyontárgyak értékaránya magasabb, mint a – drágább – 500 forint feletti – vagyontárgyaké.

Az elvégzett vizsgálataim alapján azt tapasztaltam, hogy a felszámolási eljárás alá került kisvállalkozások működési sajátosságairól még a jelentős méretkategória szerinti szűkítés figyelembevételével sem állapítható meg messzemenő következtetés. Ez főként abból a tényből következik, hogy a felszámolás egy jogi kategória, mely az esetek jelentős részében nem esik egybe a pénzügyi vagy számviteli szempont szerinti fizetéképtelenség állapotával.

5. Hipotézis: A felszámolt kisvállalkozásoknál az eljárást megelőzően több éven át megfigyelhető az eszközállomány csökkenése.

Részben elfogadom. A legkisebb méretkategóriában ("XXS") kevésbé jellemző az eszközállomány csökkenése mindhárom vizsgált évben. Azonban az "XS" és "S" méretkategóriában igazolható, hogy az eszközállományban csökkenés tapasztalható, mely a felszámolási eljárás közeledtével folyamatosan fokozódott. Mindemellett mindhárom kisvállalati szegmensben a feltételezhetően hitelezői érdekeket sértő magatartás (eszközállománnyal párhuzamosan stagnáló vagy növekvő kötelezettségállomány) a felszámolási eljárás közeledtével egyre növekvő arányban figyelhető meg.

2. Hipotézis: Az inszolvens normál működésű és az inszolvens felszámolt vállalatok pénzügyi mutatói eltérő gazdálkodásra utalnak.

Elutasítom. A felszámolt inszolvens kisvállalkozások az eljárást megelőző három gazdasági évben nem rendelkeznek:

- 2.a: alacsonyabb likviditási gyorsrátaival,
- 2.b: alacsonyabb arányú a rövid lejáratú kötelezettség állománnyal
- 2.c: nagyobb tárgyi eszköz állomány csökkenéssel
- 2.d: alacsonyabb arányú üzemi szintű eredmény változással

2.e: nagyobb arányú pénzügyi kitettséggel,
mint a normál működésű inszolvens kisvállalkozások.

Az inszolvens, felszámolt és normál működésű „S” és „XS” méretbe sorolt kisvállalkozásoknál kizárólag nettó árbevétel növekedési üteme kategóriában észlelhető az átlagok között szignifikáns eltérés ($p=0,000$) a korábbi működésben. A likviditás és az eredményesség terén a 2011. és 2012. évben statisztikailag megegyezik a két csoport. Éppen ezért, a felszámolási eljárás elrendelésének okát – a bírósági statisztikai adatokból kiindulva – sokkal inkább a hitelezők jogállásában látom. A felszámolási eljárás iránti kérelmek kétharmadát ugyanis állami szervezet vagy az adós önmaga (csődbiztos, vagyonfelügyelő) nyújtja be a cégbírósághoz.

6. Hipotézis: A felszámolt vállalkozások által közzétett beszámolók adatai alapján kifejezhető a vezetői felelősségre vonás jogalapja.

Elfogadom. A Cstv. alapján a fenyegető fizetéseképtelenség állapotát a tartósan fennálló negatív saját tőke értékével határoztam meg. Természetesen előfordulhat pozitív saját tőke mellett is átmenteti fizetéseképtelenségi helyzet, azonban amennyiben egy vállalkozás hosszútávon eladósodott, akkor biztosan a fenyegető fizetéseképtelenség állapotába került. Az értékcsökkenéssel korrigált eszközállomány csökkenésével párhuzamosan jelentkező kötelezettség növekedés/stagnálás együttes fennállásával határoztam meg, hogy a vállalkozás feltételezhetően megsérti a hitelezői érdekek elsődlegességét. Ezek alapján megállapítottam, hogy a vizsgált felszámolt vállalkozások 35,44 százalékában feltételezhető a vezetői felelősségre vonás Cstv. szerinti jogalapja.

7. Hipotézis: Az egyes vagyontípusok értékaránya (likvidációs érték és valós érték hányadosa) eltér egymástól.

Részben elfogadom.

- Az ingatlanok értékaránya szignifikánsan alacsonyabb a gépjárművek értékarányától, azonban az árukészletek értékarányával statisztikailag megegyezik. Ennek alapján a három vagyontípus közül a gépjárművel értékesítése értékelhető a leghatékonyabbnak.
- A fővárosi ingatlanok értékarányának mediánja közel 100 százalék (97,2 százalék), míg a vidéki ingatlanok esetén ez az arány csak 55,6 százalékban realizálódott. Így tehát, a fővárosi ingatlanok értékbecslése során kialakított becsérték szinte azonos az értékesítés során kialakult árral.
- Az 500 ezer forint egyedi becsérték alatti vagyontárgyak értékarányának egyezőségének valószínűsége 2,4 százalék, így statisztikailag szignifikáns eltérést tapasztalható a két csoport vagyontárgyainak értékaránya között. A relatíve alacsonyabb becsértékkel rendelkező vagyontárgyak közel 100 százalékon, míg az 500 ezer forint becsérték feletti átlagos 68,8 százalékon cserélnek gazdát.

5. ÚJ TUDOMÁNYOS EREDMÉNYEK

Kutatásaim alapján az alábbi új és újszerű tudományos eredmények fogalmazhatóak meg:

1. Eredmény: A felszámolt kisvállalkozási méret felosztása által, eltérő tendenciákat tapasztalhatunk az egyes vállalatméretek eszközállományában bekövetkező változásban, azonban a feltételezhető hitelezői érdekeket sértő magatartás mindegyik vállalatméret esetén megjelenik.

A kisvállalkozási szektor 3 méretkategóriára történő felosztása lehetővé tette annak megfigyelését, hogy miként alakult az egyes kisvállalkozási csoportok eszközállománya, valamint ezzel párhuzamosan a kötelezettségállományuk. Statisztikailag igazolást nyert, hogy a legkisebb méretkategóriába sorolt vállalkozásoknál ("XXS") kevésbé tapasztalható az eszközállomány csökkenése, míg a feltételezhető hitelezői érdekeket sértő magatartás mindhárom kisvállalati méretkategórián belül megjelenik.

2. Eredmény: Az inszolvens normál működésű és inszolvens fizetéképtelen kisvállalkozások összehasonlítása során nem tapasztalható eltérő gazdálkodás az eljárást megelőzően. A felszámolás bekövetkezése a hitelezők jogállásának tulajdonítható, nem pedig a pénzügyi mutatók alakulásának.

A kisvállalati elemzésből kizárva a legalacsonyabb pénzügyi mutatókkal rendelkező vállalkozások körét („XXS” méret) és kizárólag a tartósan inszolvens³ vállalkozásokat nem parametrikus kétmintás Mann-Whitney teszt segítségével vizsgálva a következő eredményeket kaptam:

A felszámolt inszolvens vállalkozások

---

³ 3 év viszonylatában a saját tőke értéke negatív

- nem rendelkeznek alacsonyabb likviditási gyorsrátaival,
- nem rendelkeznek alacsonyabb arányú a rövid lejáratú kötelezettségekkel,
- a tárgyi eszközök állományának csökkenése nem jelentősebb,
- üzemi szintű eredményessége nem alacsonyabb,
- pénzügyi kitettsége nem magasabb,

mint a normál működésű inszolvens vállalkozásoké. Ezért a bírósági statisztákat hívtam segítségül. Az adatok alapján megállapítottam, hogy a felszámolási eljárás kétharmad részét valamely állami szervezet vagy az adós maga kérelmezi. Ennek alapján feltételezhetjük, hogy amennyiben egy beszállító az adott vállalkozás felszámolásának veszélyéről szeretne tájékozódni, elegendő nyilvános adatok alapján utánajárnia, hogy a vállalkozás eleget tett-e beszámoló közzétételi valamint adóhatósági kötelezettségének. Amennyiben igen, 66 százalékos biztonsággal állítható, hogy nem kerül felszámolási eljárás alá.

3. Eredmény: Tartósan inszolvens felszámolt vállalkozásoknál az értékcsökkenéssel korrigált eszközállomány csökkenésének és a kötelezettségállomány növekedésének/stagnálásának együttes megjelenése a vezetői felelősségre vonás jogalapját képezheti.

A Cstv. alapján a vezető felelősségre vonása kizárólag abban az esetben helytálló, ha a vállalkozás felszámolási eljárás alá kerül. A szabályozás szerint a fenyegető fizetésképtelenség állapotát követően jelentkező hitelező igények elsődlegességének sérülése esetén állapítható meg a vezető tisztségviselő kártérítési felelőssége. A fenyegető fizetésképtelenség állapotát a saját tőke negatív értékének tartós – 3 évig folyamatos – fennállásával azonosítottam. A hitelezői érdekek elsődlegességének megsértését pedig az eszköz- és kötelezettségállomány együttes változása

alapján. A vizsgálatba bevont „XS” és „S” méretű felszámolt kisvállalkozások 35,44 százalékánál áll fenn a vezetői felelősségre vonás jogalapja. Ez természetesen még nem jelenti azt, hogy a vállalkozás korábbi vezetője biztosan vétséget követett el, ennek bizonyítása ugyanis polgári peres keretek között zajlik.

4. Eredmény: A felszámolt vállalkozások vagyonának értékesítése során eltérő likvidációs/valós érték arány tapasztalható a vagyon típusa, területi elhelyezkedése és becsértéke alapján.

A vagyontárgyak értékelése során likvidációs értéknek tekintetem a szakirodalom alapján azt az értéket, melyen a felszámolási eljárás során a vagyon értékesíthető. Valós értéknek pedig a felszámoló által szakértő bevonásával készítettett értékbecslés által meghatározott piaci árat. A felszámolási vagyontárgyak értékesítési adatai alapján a mintát három típus szerint soroltam be (ingatlan, gépjármű, árukészlet), melyek vizsgálata során szignifikánsan magasabb értéket tapasztaltam a gépjárművek esetén. Az ingatlanok értékarányának elemzése során a 183 minta alapján megállapítottam, hogy a fővárosi ingatlanok szignifikánsan magasabb értékaránnyal rendelkeznek, mint a vidékiek. A vizsgált 331 mintát 500 ezer forintos értékhatár alapján két csoportba soroltam. Elemzésem során azt tapasztaltam, hogy a relatíve olcsóbb – 500 ezer forint becsérték alatti – vagyontárgyak magasabb értékaránnyal rendelkeznek, mint 500 ezer forint feletti becsértékű vagyonelemek.

6. DISSZERTÁCIÓ TÉMAKÖRÉBŐL MEGJELENT PUBLIKÁCIÓK

Lektorált, szakfolyóiratban megjelent közlemények:

Magyar nyelven:

1. Koroseczné Pavlin Rita – Kövér György – Parádi-Dolgos Anett – Szóka Károly: Kisvállalkozási méret felosztása, E-CONOM 4: (2) pp. 42-49. (2016)
2. Bareith Tibor Koroseczné Pavlin Rita, Kövér György: Felszámolások vizsgálata a Nyugat-dunántúli régióban, E-CONOM 3: (2) pp. 102-124. (2014)
3. Koroseczné Pavlin Rita - Parádi-Dolgos Anett: Versenyképesség és a vállalkozásalapítás követelményei, TAYLOR: GAZDÁLKODÁS-ÉS SZERVEZÉSTUDOMÁNYI FOLYÓIRAT: A VIRTUÁLIS INTÉZET KÖZÉP-EURÓPA KUTATÁSÁRA KÖZLEMÉNYEI 6: (2014/3-4 / No. 16-17) pp. 13-20. (2014)

Konferencia kiadványban teljes terjedelemben megjelent közlemények:

Idegen nyelven:

1. Rita Koroseczné Pavlin - Anett Parádi-Dolgos: The speciality of bankruptcy of Hungarian companies in food industry, PROCEDIA ECONOMICS AND FINANCE (Vol.30.) pp. 710-719. (2015), IISES 3rd and 4th Economics and Finance Conference. Róma, Olaszország: 2015.04.16

2. Bareith Tibor - Koroseczné Pavlin Rita - Kövér György: Dél-dunántúli régió és a felszámolások kapcsolata a 2008-as világválság után, In: 11th Annual International Conference on Economics and Business: Challenges in the Carpathian Basin: Global Challenges, Local Answers. 1109 p., Konferencia helye, ideje: Csíkszereda, Románia, 2014.05.16-2014.05.17. Csíkszereda: Sapientia Hungarian University of Transylvania, 2014. pp. 232-255. (ISBN:978-973-53-1287-9)

3. Rita Koroseczné Pavlin - Anett Parádi-Dolgos: The Prognosis of Liquidation by Financial Ratios, In: Proceedings of the 4th International Conference of Economic Sciences. Konferencia helye, ideje: Kaposvár, Magyarország, 2013.05.09 -2013.05.10. Kaposvár: Kaposvár University, 2013. p. 375-382. (ISBN:978-963-9821-62-0)

Magyar nyelven:

1. Koroseczné Pavlin Rita - Parádi-Dolgos Anett: A fizetésektelen mikrovállalkozások tárgyi eszköz állományának elemzése, In: XIX. Ifjúsági Tudományos Fórum. Konferencia helye, ideje: Keszthely, Magyarország, 2013.04.25. Keszthely: Pannon Egyetem, Georgikon Kar, 2013. pp. 1-6. (ISBN:978-963-9639-51-5)